

iránynak legkiválóbb képviselője *Bosco Szent János*, ki ideális módszerénél, didaktikájánál és intézményeinél fogva az élő keresztény világ legklasszikusabb pedagógusa. Nevelői rendszerének értékét és jelentőségét mutatják a legújabb statisztikai adatok is.

Az olasz gyermeknevelés terén nagyfontosságú esemény volt *Montessori Mária* fellépése, aki az egyéni aktivitás, cselekvés híve. Mesterként, sokszor bonyolult rendszerének hiányait kiveszi és a benne rejlő jót tovább fejleszti az *Aggazzi* nővérek iskolája. Módszerük alapelve, hogy az iskolai nevelés a családi nevelés kiegészítője s ezért a nevelőnek minden gondja arra irányuljon, hogy tanítványa olyan lelkiületű legyen, mint az édesanya.

A hatalmas mű két utolsó fejezete a népek nagy tanítójának, *XI. Pius* pápának nevelői enciklikáját és annak gyakorlati jelentőségét: a *milánói Szent Szívgyegetem* megalapítását és tevékenységét tárgyalja.

Értekes és hasznos statisztikai kimutatások és bőséges bibliografia zárja be a nagyszerű munkát.

Mester János professzor munkája a magyar–olasz kultúrális kapcsolatok elmélyítésére erős bizonyíték. Az olasz módszerek megmutatták, hogy minden tekintetben kielégítik a modern idők kívánságait és a nemzeti magyar kultúra jövőjének nagy szolgálatára lehetnek.

Diósi Géza dr.

L. Ujváry Lajos: A mai gyermek és a könyv. (*A Tanítás Problémái 14. szám.*) Egyetemi Nyomda, Budapest é. n. (1936.) K: 80, 72 l. Ára fűzve 1.20 P.

A gyermek és a könyv viszonyának kérdése nem pusztán irodalomtanítási ügy, hanem általában a nevelés körébe vágó rendkívül fontos probléma. A hivatásos nevelők és a gyermekeik jövőjéért aggódó szülők érzik is ennek a kérdésnek súlyos voltát, éppen ezért a szülői értekezletek, a szószék és a sajtó gyakori tárgya. Minden idevonatkozó megnyilatkozás célja: a szennyirodalom romboló hatásának kimutatása és az ellene való védekezés megszervezése. L. Ujváry Lajos tanulmánya ennek a rendkívül időszerű kérdésnek legmélyebb gyökerébe enged bepillantást. Ehhez hasonló munka eddig nem jelent meg a magyar könyvpiacra. Módszere és eredményei megbízhatók, a diagnózis határozott felismerésén alapuló orvoslási javaslatok biztos hatásúak.

A mai gyermek olvasókedve a multhoz képest valóságos lázzá fokozódott. A 6–7 évtizeddel ezelőtti gyermek beérte a Robinsonnal, a századforduló fiatalsága már egy-két tucat könyvön nevelődött, ma pedig néhány hónap alatt több könyvet forgat az ifjú. Kétségtelen, hogy a könyvet az iskola indította el hódító útjára, mégis aggodalommal kell ezzel a rohamos hódítással szembenéznie, mert a gyermek és a könyv egymáshoz való viszonya nem a kíváncsi módon alakult. Ennek oka az, hogy nincs intézményesen megszervezve a jó könyvek pedagógiai hasznosítása, az olvasmányok helyes megválasztása, s az adagolás helyes mértéke. Az olvasási lázat sürgősen a nevelés szolgálatába kell kényszeríteni.

A szerző az ifjúság olvasmányainak minőségét és mennyiségét megállapítandó, gazdag tapasztalatainak s a Fővárosi Könyvtár jelentéseinek felhasználása mellett a kérdőíves módszer alapján néhány fővárosi és a mezőkövesdi gimnáziumban igen értékes kísérleteket végzett. Ezek a kísérle-

tek minden tekintetben reálisak és megtámadhatatlan értékűek. A szerző agyálai alaptalanok, mert nem természettudományi törvények matematikai pontossággal történő megformulázásáról van itt szó, hanem az ifjúság egyik szellemi megnyilvánulásának hozzávetőleges megismeréséről.

Az olvasmányok minőségét mutató kísérleti eredmények szerint a középiskolai tanulók legnépszerűbb írói: *Gárdonyi, Jókai, May és Verne*. A tanulóknak kb. a fele ezekért rajong. Azután következik *Cooper, Herczeg, Molnár, Defoe, Mikszáth, Dumas, Madách, Donátsy, Arany, Sienkeiwicz, Gulácsy, Dickens, Petőfi, Rákosi Viktor, Sebők és Twain*. Ezeket az írókat kb. a tanulók negyedrésze kedveli. A fennmaradó negyedrészt olvasmányai Homerostól Hitlerig tarka-barka képet mutatnak. A legkedveltebb olvasmány az *Egri csillagok*. A kisdíjak legnépszerűbb olvasmányai a *Verne-regény, a Winnetou, Az utolsó mohikán, A Pál-utcai fiúk*. A nagydíjak legkedvesebb olvasmányai: *Az új földesúr, a Pogányok, a Fekete vőlegények, Az ember tragédiája*. A detektívregevénynek mindvégig jelentős olvasótábora van. Igen sok esetben a gyermek kezébe korához nem illő, vagy romboló szellemű könyv jut. Ide tartozik az átlagtól elütő negyedrésznyi tömeg.

Az olvasmányok mennyisége meglepetésszerű eredményt tár az olvasó elé: ugyanis egy tanuló havonta 7–8 könyvet olvas. Ez a szinte ijesztő szám is kétségtelenné teszi, hogy sok romboló szellemű könyv is kerül a tanulóifjúság kezébe. „A leghatásosabb védelem: az állandóan, alkalmas módon és időben, s természetesen kellő bőségben rendelkezésre bocsájtott jó könyv.” „Az a gyermek, amelyik nem szájaíze szerint való könyvet kap, vagy legalább nem mindig azt kap, előbb-utóbb éppúgy más könyvforrások után néz, mint az, amelyiknek nem jut elég könyv.” Itt feltétlenül szükséges az iskola beavatkozása, mert a jövő magyar nemzedék tseti-lelki épsége forog kockán.

Mi a teendő? 1. a kellő időben, kellő mennyiségben rendelkezésre álló jó könyvek; 2. az ifjúsági könyvek jegyzékének a szülők rendelkezésre bocsátása; 3. több iskola ifjúsági könyvtárának összevonása; 4. a könyvtáróráknak a délutáni órákban való komoly ellátása; 5. az ifjúsági könyvtár leltárának tüzetes összeállítása rövid tartalmi kivonatok és tájékoztató megjegyzések kíséretében; 6. az egyes tantárgyak tanításában értékesíthető könyvek megismertetése (l. *Szondy György: A modern iskola és az ifjúság olvasmányai*).

A kitűnő tanulmány gondolatmenete mindenkit meggyőzhet arról, hogy itt a nemzet életébe vágó kérdésről van szó. Újabb feladat hárul az iskolára, amelyet föltétlenül vállalnia kell, de új feladatot jelent a tanító- és tanárképzésre is. Végül pedig sajnálatosan nélkülözzük az ifjúsági irodalom történetének pedagógiai szempontból való komoly feldolgozását. Szerény kísérlet *Szemák István: A magyar ifjúsági irodalom története* (1924.) c. mű, amely — jobb és újabb híján — hasznos szolgálatot tesz. De az ifjúság és az irodalom viszonyának lélektani alapvetését is nélkülözzük. Olyan műre gondolunk itt, mint amilyen *M. Zollinger: Das literarische Verständnis der Jugendlichen und der Bildungswert der Poesie* (1926.)

Szántó Lőrinc.

Pásztor Mihály: Buda és Pest a törökuralom után (Statistikai Közlemények. Szerk.: Illyefalvi L. Lajos. 73. köt. 1. szám.) Budapest, 1936. 408 lap.

Történelemtanításunk során mindig érdekes fejezetek voltak azok, me-